

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля та у сфері управління відходами»

1. Мета

Проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля та у сфері управління відходами» (далі – проєкт акта) розроблено з метою реалізації положень Закону України «Про управління відходами» та посилення кримінальної відповідальності за порушення вимог, встановлених законодавством у сфері охорони навколишнього природного середовища та у сфері управління відходами.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

20 червня 2022 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про управління відходами» (далі – Закон України), який набрав чинності 09 липня 2023 року. Цей Закон України визначає правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Статтею 57 Закону України передбачено відповідальність (дисциплінарну, адміністративну, адміністративно-господарську, цивільну чи кримінальну) за порушення законодавства у сфері управління відходами.

Основною ознакою екологічних правопорушень є високий ступінь суспільної небезпеки цих видів злочинів, обумовлений тим, що їх об'єктами є екологічна безпека, якість навколишнього природного середовища, екологічні права громадян. Внаслідок вчинення цих злочинів завдається шкода або створюється загроза життю та здоров'ю людини, а також природним екологічним системам, атмосферному повітрю, землі, її надрам, водам, лісам, тваринному та рослинному світу тощо.

Притягнення до кримінальної відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища та у сфері управління відходами має на меті не лише застосування покарання до порушника, а й виховання поваги до закону та свідомого ставлення до довкілля.

Проєкт акта розроблено відповідно до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 06 лютого 2024 року № 3561-IX, Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 11 лютого 2025 року № 4228-IX, для запобігання кримінальним правопорушенням у сфері охорони навколишнього природного середовища та у сфері управління відходами та створення правового механізму

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Висоцький Тарас Миколайович**
Сертифікат [6FA97849F1B2570D0400000125C0200A1050800](#)
Дійсний з [31.07.2025 14:11:56](#) по [31.07.2027 14:11:56](#)

Мінекономіки

6301-02/52073-01 від 03.06.2026

притягнення до кримінальної відповідальності відповідно до європейських стандартів екологічної безпеки, зокрема передбачених:

Директивою Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та скасування деяких директив;

Директивою Європейського Парламенту та Ради 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 року про захоронення відходів;

Директивою Європейського Парламенту та Ради 2010/75/ЄС від 24 листопада 2010 року про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю);

Директивою Європейського Парламенту та Ради 2024/1203 від 11 квітня 2024 року про кримінально-правову охорону довкілля, яка замінює Директиви 2008/99/ЄС та 2009/123/ЄС.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується внести зміни до Кримінального кодексу України з метою вдосконалення законодавства за вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля та у сфері управління відходами, зокрема до статей Загальної частини Кримінального кодексу України, а саме:

статті 96³ «Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру»;

а також до статей Основної частини Кримінального кодексу України, а саме:

статті 236 «Порушення правил екологічної безпеки»;

статті 237 «Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення»;

статті 239 «Забруднення або псування земель»;

статті 241 «Забруднення атмосферного повітря»;

статті 242 «Порушення правил охорони вод»;

статті 243 «Забруднення моря»;

статті 247 «Порушення законодавства про захист рослин»;

статті 268 «Незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини».

Проєктом акта пропонується доповнити Кримінальний Кодекс України новою статтею 268¹ «Порушення встановленого порядку управління відходами».

Проєкт акта містить положення щодо можливості застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за вчинення її уповноваженою особою будь-якого кримінального правопорушення, передбаченого статтями 236, 237, 239, 240, 241-243, 246, 268 та 268¹ Кримінального кодексу України.

Проєктом акта також визначається розмір істотної шкоди, яка спричинена кримінальними правопорушеннями проти довкілля та у сфері управління відходами.

Так, приміткою 2 до статті 236 проєкту акта істотною шкодою вважається така шкода, яка у сто або більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Також приміткою 3 до статті 236 проєкту акта надається визначення тяжких наслідків, під якими розуміють шкоду, яка у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян; або масове захворювання людей; або істотне погіршення екологічної обстановки в тому чи іншому регіоні (місцевості); або зникнення, масові загибель чи тяжкі захворювання об'єктів тваринного і рослинного світу; або неможливість використовувати природні ресурси в певному регіоні.

Прийняття акта не передбачає внесення змін в інші Закони України або акти Кабінету Міністрів України.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють:

Конституція України;

Кримінальний кодекс України;

Водний кодекс України;

Лісовий кодекс України;

Закон України «Про управління відходами»;

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»;

Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;

Закон України «Про охорону земель»;

Закон України «Про державний кордон України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребує додаткових видатків з державного чи місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги або інших джерел, не заборонених законодавством.

Передбачається, що здійснення правоохоронними органами досудового розслідування, застосування судами заходів кримінально-правового характеру, а також виконання покарань установами та органами Державної кримінально-виконавчої служби України не вимагатиме залучення додаткових фахівців чи збільшення фонду заробітної плати.

Реалізація акта, зокрема забезпечення утримання засуджених в установах виконання покарань, не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів. Згідно з даними Єдиних звітів про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за 2021, 2022 та 2023 роки (Таблиця 7. Кримінальні правопорушення проти довкілля (р. VIII Кримінального кодексу України) в позиції «Відомості про осіб, щодо яких прийняті рішення судом у кримінальних провадженнях»), опублікованих на вебсайті Офісу Генерального прокурора, відсутні особи, що засуджені до позбавлення волі.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта було розміщено для обговорення на вебсайті міністерства.

Публічні консультації проводились відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», шляхом отримання та аналізу пропозицій та зауважень, що надходили під час публічного громадського обговорення, електронних консультацій з громадськістю. За результатами таких консультацій було отримано і опрацьовано пропозиції та зауваження від фізичних і юридичних осіб та їх об'єднань. За результатами опрацювання пропозицій та зауважень, які були частково враховані, Мінекономіки опублікувало на своєму офіційному сайті Звіт про результати публічного громадського обговорення та електронних консультацій проекту акта від фізичних і юридичних осіб та їх об'єднань.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

Проект акта містить положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, зокрема:

Директиви Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року про відходи та скасування деяких директив;

Директиви Європейського Парламенту та Ради 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 року про захоронення відходів;

Директиви Європейського Парламенту та Ради 2010/75/ЄС від 24 листопада 2010 року про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю);

Директиви Європейського Парламенту та Ради 2024/1203 від 11 квітня 2024 року про кримінально-правову охорону довкілля, яка замінює Директиви 2008/99/ЄС та 2009/123/ЄС.

Проект акта не впливає на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, на ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Проект акта не містить положень, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та не порушує принцип забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків.

Норми проекту акта не містять ризиків вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, і не створюють підстав для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Прийняття акта забезпечить виконання положень Закону України «Про управління відходами», що сприятиме удосконаленню кримінальної відповідальності за вчинення правопорушень проти довкілля та у сфері управління відходами.

Реалізація акта сприятиме ефективнішому управлінню відходами, зменшенню негативного впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людей, запобіганню вчиненню кримінальних правопорушень проти довкілля та у сфері управління відходами.

Реалізація акта матиме вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Отримання додаткових інструментів для охорони довкілля та зменшення впливу на навколишнє середовище та здоров'я людей
Представники громадянського суспільства	Позитивний	Забезпечення права громадян на безпечне довкілля, зменшення шкоди від неналежного управління відходами
Представники бізнесу	Позитивний	Захист прав та інтересів суб'єктів господарювання щодо дотримання вимог екологічної безпеки під час здійснення управління відходами

Виконувач обов'язків Міністра економіки,
довкілля та сільського господарства

Тарас ВИСОЦЬКИЙ

« _____ » _____ 2026 р.